

Tractatvs De Sacramentis Et Censvris

Hurtado, Gaspar

Moretus, 1633

Dispytatio II. De materia Sacramenti Eucharistiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94788](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94788)

DISPUTATIO II.

De materia Sacramenti Eucharistiae.

ISPVTATIO hæc procedit de materia Sacramenti Eucharistiae non ipsi Sacramento intrinseca, quia ea caret; sed de materia, ex qua ipsum conficitur, & quæ est ipsi extrinseca, & circa quam versatur consecratio: & procedit de materia vtriusque partis, quasi intergrantis Sacramentum Eucharistiae.

DIFFICVLITAS I.

Vtrum panis & vinum sint materia Sacramenti Eucharistiae.

Conueniunt Catholici, materiam requisitam seu necessariam ad Sacramentum Corporis Christi, & ad valorem consecrationis ipsius Corporis, esse panem; & ad Sacramentum Sanguinis Christi, & ad valorem consecrationis ipsius Sanguinis, esse vinum: quod tradunt communiter Patres, quorum testimonia in sequentibus referemus.

Innoc. III. Et id definiunt Innocentius III. in Concilio Lateranensi cap. 2. & refertur in cap. *Firmiter* 1. de

Eugen. IV. Summa Trinitate & Fide Catholica, & Eugenius IV. in suo Decreto fidei, & constat ex perpetua traditione & vsu Ecclesiae, quæ numquam in alia materia consecrauit. Et deducitur ex Matth. 26. Marci 14. Lucae 22. & ad 1. Corinth. 11. vbi Christus Corpus suum consecrauit in pane, & Sanguinem suum in vino, & non constat in alijs materijs consecrasse.

DIFFICVLITAS II.

Vtrum solus panis triticeus sit materia sufficiens consecrationis Corporis Christi.

Etiam si panis à pascendo dicatur, & homines omni ciborum genere pascantur; illud tamen solum dicitur panis, quod cum alijs omnibus cibis comedi solet. Fit autem panis ex varijs rebus, nempe ex fructibus arborum, & ex herbis, & ex leguminibus, & ex frumento. Dicitur autem frumentum quodcumque granum quod aristas habet, vt triticum, hordeum, typha, auena.

Supponimus ergo, in quo nulla est difficultas, panem triticeum esse sufficientem materiam ad Sacramentum Corporis Christi, & ad validam consecrationem ipsius Corporis, vt patet, & constabit ex statim dicendis.

Est tamen difficultas, An etiam quicumque alius panis sit materia sufficiens consecrationi Corporis.

Conueniunt Doctores, panem, qui non est ex frumento, non esse materiam sufficientem ad consecrationem Corporis Christi; quia qui non est ex frumento, non est simpliciter panis, sed tantum secundum quid, & cum addito (vt panis ex castaneis, & ex ficibus) & non adhibetur communiter

cum alijs cibis, nisi in defectum veri panis. Et idem ob eandem rationem dicent de pane confecto ex mayzio (Hispanice *maiz*) & de pane confecto ex milio (Hispanice *mijo*) & de pane ex panico (Hispanice *panizo*) & de pane ex oryza (Hispanice *arroz*) & de pane ex fabis, quia scilicet ex nullo ex dictis fit panis qui sit simpliciter panis, & qui communiter adhibeatur cum alijs cibis, nisi in defectum veri panis.

Punctum ergo difficultatis in eo est, An non solum panis ex tritico, sed etiam ex quocumque alio genere frumenti sit materia sufficiens ad consecrationem Corporis.

Gabriel lect. 35. in Canonem Missæ partem Gabriel affirmatiuam tueretur, quia, vt deducitur ex Scriptura & ex Patribus, panis est materia sufficiens ad consecrationem Corporis: panis autem etiam ex quocumque alio frumento confectus est verus panis; ex eo verò quod Christus consecrauerit in pane triticeo, non est excludendus quilibet alius panis, sicut ex eo, quod in vino rubro consecrauerit, non est excludendum vinum album.

Doctores tamen communiter partem negatiuam meritò tradunt, & non pauci eam tradunt tamquam necessario amplectendam, & eam tamquam Ecclesiae traditionem approbant Theologi Catechismi Pij V. Et sanè Ecclesia numquam adhibuit pro materia, nisi panem quem existimat triticeum, & id absque dubio definit Eugenius IV. in suo Decreto, dum ait materiam huius Sacramenti esse panem triticeum, & vinum vitis, quæ absque dubio intendit panem triticeum esse materiam necessariam ad consecrationem Corporis, qualem existimat esse vinum vitis ad consecrationem Sanguinis, & quales existimat esse alias materias, quas pro alijs Sacramentis assignat, vt expendit Valquez disp. 170. num. 15. Et ita Concilia & Pontifices, qui dixerunt, materiam consecrationis Corporis esse panem ex frumento confectum, nomine frumenti triticum, quod inter frumenta est potissimum, intellexerunt, & pro tritico sumptuerunt, sicut etiam non raro sumitur in Scriptura Genes. 44. Ieremie 41. Psalm. 4. 2. Paralip. 2. & Ioannis 12.

Ad rationem ergo Gabrielis respondemus, iam ab Eugenio IV. & continuo vsu Ecclesiae declaratum esse, solum panem triticeum esse sufficientem ad consecrationem Corporis, quod non aduertatur Scripturæ, neque Patribus, supponentibus panem esse materiam sufficientem, quia solus panis triticeus dicitur absolute, simpliciter & absque vlla limitatione, & absq; vllò addito, panis, & meritò: quia eo solo, quando commodè haberi potest, vtuntur communiter homines cum alijs cibis, panis verò, qui conficitur ex alijs frumentis, non dicitur simpliciter panis, sed tantum secundum quid, & cum addito, nempe panis hordeaceus, panis auenaceus, quia eo non vtuntur communiter homines, nisi in defectum panis triticei: vnde ex eo, quod Christus consecrauit in pane triticeo, excludendus est quicumque alius panis; quia ex-

cludi debet quod non est tale simpliciter, quale fuit id in quo Christus consecrauit, ex quo non leuiter confirmatur, panem triticeum esse materiam sufficientem, & necessariam ad consecrationem Corporis: ex eo verò quod consecrauerit in vino rubro, non excluditur albu, quia istud etiam est & dicitur simpliciter vinum, siue sit eiusdem speciei cum rubro, siue diuersæ.

Sed quamuis Doctores communiter docent, solum panem triticeum esse materiam sufficientem ad consecrationem Corporis, & consequenter panem ex hordeo confectum non esse materiam sufficientem, neque panem confectum ex auena, quia hordeum & auena certissimè non sunt triticum, variant tamen circa panem ex nonnullis frumentis confectum, quia non conueniunt, an ea frumenta sint triticum, an non.

Circa siliginem ergo dicendum est, quod si eius nomine significetur triticum selectum, ut nonnulli credunt significari (Hispanè *candéal*) absque dubio panis ex eo confectus est materia sufficiens. Si verò nomine siliginis significetur typha, ut alijs videtur (Hispanè *centeno*) panis ex siligine confectus non est sufficiens materia, ut contra Victoriam num. 55. & contra alios aduertunt Vasquez disp. 170. & communiter Doctores; quia typha non est verum triticum, sed deficiens à tritico; & panis ex typha confectus non est simpliciter panis, neque eo vtuntur communiter homines, nisi in defectu panis tritici.

Circa speltam dicendum est, quod si eius nomine intelligitur species quædam hordei, ut quibusdam videtur (Hispanè *ladilla*) absque dubio panis ex ea confectus non est materia sufficiens, quia non est triticum: si verò nomine speltæ intelligatur species quædam tritici, quæ in aliquibus Prouincijs, præsertim Galliæ, reperitur, panis ex ea confectus est materia sufficiens.

Circa far dicendum est, quod si eius nomine intelligatur species quædam tritici, ut à nonnullis dicitur significari (quod apud Astures dicitur *scandia*), aut quædam alia species tritici (quod dicitur trimestre, seu trimestinum) ex eo fieri potest panis sufficiens ad consecrationem Corporis, quia est verè triticum: si verò nomine faris intelligatur species quædam frumenti, quod est granum nullam habens tunicam, ut alijs existimant (quod apud Italos dicitur *farro*, distinctum à nostro Hispano) panis ex eo confectus non est materia sufficiens, quia non est triticum.

Obseruandum est, eum, qui cōsecrat materiam, de qua est dubium purum, absque probabilitate an sit sufficiens ad consecrationem, peccare mortaliter, quia temerariè exponit verba consecrationis peticulo irritationis.

DIFFICULTAS III.

Utrum quicumque panis ex tritico confectus sit sufficiens ad consecrationem Corporis.

Primo est difficultas circa panem ex amylo (Hispanè *almidon*) confectum, an sit sufficiens ad consecrationem Corporis.

Paludan. in 4. dist. 11. q. 1. art. 4. affirmat; quia amylo fit ex substantia & medulla tritici.

S. Thomas verò q. 74. art. 3. Egidius ibidem S. Thomas num. 54. Vasquez disp. 170. num. 23. & communiter Doctores negant, & merito: quia quamuis amylo fiat ex tritico, tamen panis ex amylo factus non est simpliciter panis (quod sufficit, ut non sit materia sufficiens) imò non est communis & vsualis, siue amylo sit eiusdem speciei, siue diuersæ cum farina tritici.

Secundò est difficultas circa massam crudam.

Maiores in 4. dist. 11. q. 2. affirmat, quia massa cruda tantum differt accidentaliter à massa cocta.

Doctores tamen communiter negant, & merito: quia massa cruda (siue essentialiter siue tantum accidentaliter differat à massa cocta) non est panis simpliciter, imò neque communis & vsualis, nihilominus mica panis malè cocti compressione digitorum facta quasi massa, est sufficiens materia, (neutrum panis inter dentes contractus, & vi salivæ quasi in massam conuersus, est sufficiens, & idè sub eius speciebus cōsecratis perseverat Corpus Christi) ut docent Vasquez & non pauci Doctores, quia compressione illa non reducitur ad statum quem habuit ante coctionem, sed retinet statum panis cocti.

Et non solum massa cruda non est sufficiens ad consecrationem, sed neque massa frixa, neque elixa, quia neque massa frixa neque elixa est simpliciter panis, imò neque communis & vsualis, sed requiritur ut sit tosta, & quasi assata, imò non calore solis, sed tantum calore ignis, quia sola massa calore ignis tosta (siue in furno, siue sub cinere, siue supra ferrum calidum, siue aliter) est & dicitur simpliciter panis, imò ipsa sola est panis communis & vsualis.

Addunt S. Thomas ar. 7. Vasquez, & communiter Doctores, panem requisitum ad valorem consecrationis, conficiendum esse ex farina tritici subacta aqua naturali seu elementari, non verò lacte, neque oleo, neque melle, neque aqua rosacea, neque alio liquore, & merito: quia solus panis confectus ex farina tritici subacta aqua naturali est panis simpliciter & vsualis. Quod si alius liquor in tam parua quantitate admisceatur aquæ naturali, qua subigitur farina tritici, ut ferè non retineat saporem talis liquoris, tum fiet panis sufficiens ad consecrationem, quia tunc manet simpliciter panis, & vsualis, & non fit placenta: erit tamen illicitum in ea materia consecrare, quia est contra debitam puritatem materiæ. Et quamuis farina tritici admisceatur aliquid fermenti & salis, nihilominus panis ex ea confectus sufficiens est ad consecrationem, etiam si Latinis non liceat nisi in azymo consecrare, qui fit absque fermento & sale.

Obseruandum est, quod quando farinæ tritici admisceatur farina alterius frumenti, si quantitas farinæ admixtæ ipsi farinæ tritici sit adeò magna, ut panis ex ea confectus non sit simpliciter triticeus, non erit sufficiens, ob rationem sæpè repetitam: si verò sit parua, ita ut farina illa tritici cui adiungitur, sit & dicatur simpliciter triticea, & panis ex ea confectus sit & dicatur simpliciter triticeus, tunc panis erit sufficiens ad validam consecrationem, imò etiam ad licitam, si notabiliter non excedat mixtionem, quæ regulariter reperitur, quamuis massa alterius frumenti adiuncti non sit conuersa in triticeam, quia tunc in eo pane consecrare non est contra vsum Ecclesiæ, quamuis si non sit conuersa in triticeam, panis

ex eis duabus massis confectus non consecrabitur, quoad eam partem, quoad quam non est triticeus, sed tantum quoad partem quoad quam est triticeus.

DIFFICULTAS IV.

Utrum panis tam fermentatus quam azymus sit materia sufficiens ad consecrationem Corporis.

Primus error fuit aliquorum Græcorum, consecrationem Corporis non posse valide fieri, nisi in pane fermentato. Qui ducuntur Primò illo Amos 4. *Sacrificate de fermento laudem.* Secundò, quia existimant, Christum in fermentato & non in azymo consecrasse. Tertiò, quia solus panis fermentatus est simpliciter panis, tum quia eo solo communiter utimur, tum etiam quia panis Græcè dicitur à verbo *tollo*, vel *attollo*, ex eo quòd farina fermento còspersa attollitur fermentatione. Quartò, quia panis azymus videtur proprius Iudæorum, & Christianis non expedit cum illis conuenire, & eos imitari.

Secundus error fuit Armenorum, consecrationem Corporis non posse valide fieri nisi in azymo, quia Christus in azymo & non in fermento consecrauit.

Tertius error fuit Hugonis, aliàs Catholicici (quem sequi videtur Glossa in cap. *Literas de Celebratione Missarum*) Latinos non valide consecrare nisi in pane azymo, & Græcos nisi in fermentato, quia Græci tenentur in fermentato consecrare, & Latini in azymo.

Veritas tamen Catholica in quam Scholastici omnes conspirant, est, panem tam azymum quam fermentatum esse materiam sufficientem ad validam consecrationem Corporis, quod tradunt Anselmus in Opusculo de Fermentato & azymo, &

Innocentius III. lib. 4. de Sacrificio Missæ cap. 4. Eugen. IV. & definiunt Eugenius IV. in suo Decreto, & Leo IX. Epist. 1. aduersus præsumptiones Michaelis Patriarchæ Constantinopolitani.

Et in primis panem fermentatum esse sufficientem ad consecrationem Corporis, fatentur Græci simul & Latini: & panem azymum etiam esse sufficientem, tradunt omnes Latini, & meritò, tum quia Christus in eo consecrauit, ut diximus Disputatione 1. Difficultate x. tum etiam, quia quamuis Christus consecrasset in fermentato, etiam azymus esset sufficiens, sicut nos Latini dicimus de fermentato: quamuis credamus, non in eo, sed in azymo Christum consecrasse, quia uterque panis est & dicitur absolute & simpliciter, & sine addito panis: quod de fermentato patet, & de azymo negari non potest, & constat ex Luca 24. ubi panis azymus dicitur absque addito panis, quia ibi dicitur discipulos euntes in Emaus, quibus Christus die resurrectionis apparuit, ipsum cognouisse in fractione panis, iste autem erat azymus, quia adhuc perseverabant dies azymorum, in quibus nihil fermentatum poterat esse in toto Israel.

Addimus tamen, panem azymum, quo utitur Ecclesia Latina, esse magis congruentem consecrationi, quam fermentatum quo utitur Ecclesia Græca; tum quia Christus & Apostoli in eo consecrarunt, tum etiam, quia species panis azymi

aptiores sunt ad significandam puritatem & sanctitatem Corporis Christi, quod sub se continet, & etiam puritatem eorum, qui dignè accedunt ad Sacramentum Eucharistiæ.

Ad primum ergo pro errore Græcorum desumptum ex illo Amos 4. *Sacrificate de fermento laudem*, respondet Anselmus, id dixisse Prophetam exprobrando Iudæis huiusmodi sacrificiū, & quasi ironicè, ut in contextu ipso indicatur.

Ad secundam negamus, Christum in fermentato consecrasse, sed in azymo: & quamuis in fermentato, non obstar, ut diximus.

Ad tertium negamus, panem azymum non esse & dici panem absolute, & absque addito, ut constat ex dictis. Quòd autem panis Græcè dicatur à verbo *attollo*, quia conspersio farinæ fermento attollatur & eleuetur, non obstat; quia aliud solet esse id à quo dictio imponitur ad significandum, aliud verò id quod significat. Adde tamen, non deesse peritos linguæ Græcæ, qui dicant, panem Græcè ex eo solum dici ab attollendo, quia attollit vires corporis, eas corroborando.

Ad quartum respondemus, nos non uti pane azymo eo fine ut legem veterem obseruamus, quo Iudæi pane azymo utuntur, sed ut Christum, qui in pane azymo consecrauit, imitemur; quod non est Iudaizare, neque cum Iudæis conuenire, nisi materialiter & in re, non formaliter & in fine & modo.

Ad fundamentum pro errore Armenorum respondemus, Christum in azymo consecrasse; negamus tamen, fermentatum non esse sufficientem consecrationi, quia iste etiam est simpliciter panis, non minus quam azymus.

Ad fundamentum pro errore Hugonis respondemus, ex eo quòd Græci teneantur in fermentato, & Latini in azymo consecrare, tantum deduci, consecrationem aliter fieri illicitè, non verò inualidè.

DIFFICULTAS V.

Utrum Sacerdos Græcus teneatur in fermentato, & Latinus in azymo consecrare.

Difficultas hæc procedit de Græco & Latino, dum unusquisque existit in sua propria Ecclesia.

Paludanus ergo in 4. dist. 11. quest. 1. art. 4. palud. concl. 6. docet, Græcum non teneri in fermentato consecrare, quia nequit obligari præcepto suæ Ecclesiæ, quia est schismatica: imò videtur Græcum non posse licitè in fermentato consecrare, quia teneri videtur præcepto Ecclesiæ Latinæ, quia est vniuersalis.

Reliqui tamen Theologi docent, tam Græcum quam Latinum licitè posse, imò & teneri morem suæ Ecclesiæ seruare, quòd Eugenius IV. in suo Decreto declarauit.

Et in primis tam Græco quam Latino licitum esse morem suæ Ecclesiæ seruare, etiam expressit Leo IX. Epist. illa 1. & ratione constat, quia ex vna parte vteruis panis est sufficiens materia consecrationis, & ex altera non est prohibitum Græco neque Latino à Romano Pontifice, morem Ecclesiæ propriæ seruare; ergo id vnicuique licet.

Quòd

Quodd' verò uterque teneatur morem suæ Ecclesiæ seruare, probatur, quia in utraque Ecclesiæ est præceptum id efficiendi, ad minus consuetudine introductum, quia id in utraq; Ecclesiæ tamquam necessarium, seu ex obligatione obseruatur, scientibus seu consentientibus Prælati; in Ecclesiæ quidem Latine, scientibus & consentientibus non tantum inferioribus Pontificibus, sed etiam Summis seu Romanis; & in Ecclesiæ Græcæ, scientibus & consentientibus inferioribus Pontificibus, & Summis seu Romanis id permittentibus.

Ad fundamentum ergo Paludani respondemus, quodd' quamuis Ecclesiæ Græcæ quoad alia sit schismatica; non tamen quoad morem consecrandi in fermentato, quia iste in ea viget absque contradictione Pontificum Romanorum, ob quod subditi tenentur quoad hunc morem Ecclesiæ Græcæ obedire.

DIFFICULTAS VI.

Utrum Græcus, dum existit in Ecclesiæ Latina, teneatur in fermentato, & Latinus, dum existit in Ecclesiæ Græcæ, teneatur in azymo consecrare.

Ledesnia 1. part. 4. quæst. 1 §. art. 4. dub. 2. absoluit, & absque ulla distinctione inter incolas & peregrinum, docet, non solum non teneri, sed neque licitè posse, quia vnusquisque censetur esse illius Ecclesiæ in qua existit, & ad eam pertinere, ergo tenetur legibus & consuetudinibus Ecclesiæ in qua existit, quia vnusquisque tenetur legibus illius Ecclesiæ cuius est, & ad quam pertinet. Hanc sententiam nonnulli amplectuntur, id exprimendo non solum de incolâ, sed etiam de peregrino; quia non solum incolæ, sed etiam peregrini tenentur legibus terræ in qua existunt.

Egidij. Agidius quæst. 74. art. 4. dub. 3. num. 117. docet, Sacerdotem Græcum peregrinum in locis Latinorum, non teneri in fermentato consecrare, & Latinum peregrinum in locis Græcorum, non teneri in azymo; quia generaliter quilibet possit se accommodare consuetudini loci per quem transit, etiam si ad id non teneatur.

Vasquez. Vasquez verò disp. 174. cap. 3. Suarez disp. 44. sect. 4. & communiter Doctores, sub distinctione docent, Primò, Sacerdotem peregrinum extra propriam Ecclesiā teneri ad consecrandum iuxta morem suæ Ecclesiæ, Latinum videlicet in azymo, & Græcum in fermentato; & meritò: quia quamuis admittamus peregrinos teneri alijs legibus & consuetudinibus loci in quo existunt, non tamen lege consecrandi in fermentato aut in azymo, quia lex hæc sic est peculiariter recepta à subditis, ut vnusquisque morem suæ Ecclesiæ, in qua habet domicilium, seruet, ut constat ex praxi; & sic approbata est à Sede Apostolica, ut constat ex Leone IX. Epist. illa 1. & ex Eugenio IV. in suo Decreto, ex quo constat ad rationem Agidij.

Secundò docent, Sacerdotem Latinum habitantem in Græcia non ut peregrinum, sed ut incolas Græciæ, habentem in ea domicilium, aut quasi domicilium, teneri ad consecrandum in fermentato, & Græcum eodem modo habitantem in locis Latinorum, teneri ad consecrandum in azymo; &

meritò: quia vnusquisque tenetur seruare morem Ecclesiæ ad quam pertinet, tamquam membrum illius: tunc autem Latinus pertinet ad Ecclesiā Græcam, ut membrum illius, & ad eam transiit, & Græcus ad Latinam. Ex quo constat ad rationem Ledesniæ, quatenus contra nos probare contendit, Sacerdotem peregrinum in terra aliena non teneri neque posse se accommodare consuetudini propriæ patriæ.

Excipimus (ut plures ex Doctoribus excipiunt) eos Græcos & Latinos, qui in terra aliena per modum Congregationis permittuntur propriū Templum habere, ut Romæ permittitur Græcis: quia prædicti, quamuis sint incolæ terræ in qua existunt, tenentur morem propriæ patriæ seruare quoad ritus Ecclesiasticos, & quoad consecrationem, quia quoad hanc & quoad illos censentur dicta permissione superioris, & acceptatione ipsorum, ad Ecclesiā antiquam pertinere, Græcus ad Græcam, & Latinus ad Latinam, & non transisse ad eam nouam in qua existunt, quamuis ut incolæ.

DIFFICULTAS VII.

Utrum solum vinum vitis sit materia sufficiens ad consecrationem Sanguinis.

Conueniunt Doctores, solum vinum vitis esse materiam sufficientem ad consecrationem Sanguinis Christi, quod definitum est in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. & refer. Concilium in cap. *Firmiter*, & in cap. *Sicut*, de Summa Trinitate, & definitum est ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei: & id constat ex perpetua Ecclesiæ traditione & usu, quæ nunquam consecrauit nisi in vino vitis, & deducitur ex Marthæ cap. 26. Marci 14. & Lucæ 22. ubi non tantum constat Christum in vino consecrasse, sed etiam in vino vitis. Ex eo autem, quod Christus primò consecrans & instituens Sacramentum Eucharistiæ consecrauerit in vino vitis, quod est simpliciter vinum, non in alio, optimè deducitur, solum vinum, quod sit simpliciter vinum, esse materiam sufficientem.

Addunt Doctores particulam *solum*, quando dicunt, solum vinum vitis esse materiam sufficientem, ut eā particulā exclusiua excludant alia vina, quæ non sunt ex vite, sed ex alijs rebus, v. g. vinum ex frumento, ex fructibus arborum, & ex herbis factum: quia vinum, ex quocumque alio fiat, non est simpliciter & absolute vinum, sed cum addito diminuentem, v. g. vinum ex pomis.

Obseruant tamen Doctores, omne vinum vitis, siue album siue rubrum (siue specie differat, siue non) esse sufficiens consecrationi Sanguinis, quia quodlibet vinum vitis, siue album siue rubrum, est simpliciter & absque addito vinum, sicut etiam panis ex quolibet tritico factus, est & dicitur simpliciter & absolute panis, & absque addito diminuentem.

DIFFI-

DIFFICULTAS VIII.

Virum agrestia, acetum, lora, & sapa sint materia sufficiens consecrationis Sanguinis.

Circa agrestiam (Hispanè *agraz*) conueniunt Doctores, non esse materiam sufficientem ad validam consecrationem Sanguinis (siue specie differat à musto siue non) quia agresta propter sui immaturitatem nondum adepta est statui vini simpliciter, quamvis quando non est expressa ex viuis, sit in via ad illud, & ob id comparatur ad vinum sicut massa cruda ad panem: & ita in Missali Romano inter defectus Missæ assignatur, si quis protulit verba consecrationis circa agrestiam.

Alexand.
Glossa.

Circa acetum Alexander 4. parte, quest. 10. membro 4. art. 1. & Glossa in can. 2. de Consecratione, dist. 2. docent, esse materiam sufficientem consecrationi, quia non differt essentialiter à vino, sed tantum accidentaliter.

S. Thomas.
Egidius.
Vasquez.
Suarez.
Adamus.

S. Thomas verò q. 74. ar. 5. & ibidem Egidius, Vasquez dist. 175. Suarez dist. 45. Adamus q. 2. du. 5. & communiter Doctores docent, non esse materiam sufficientem, & merito, quia acetum, siue differat essentialiter à vino, siue tantum accidentaliter, non est neque dicitur vinum simpliciter.

Ex quo patet ad rationem Alexandri & Glossæ, qui benignè solent exponi, non de vero & perfecto aceto, sed de vino acido seu fugiente, quod absque dubio est materia sufficiens consecrationi, quamvis indecens sit in eo consecrare: imò quando est prudens dubium an sit iam perfectum acetum, in eo consecrare sit mortale peccatum sacrilegij, quia consecratio verbalis exponitur periculo nullitatis, si forte sit perfectum acetum.

Circa loram, seu acinacium (Hispanè *aguapie*, vel *delgado*, quod sit ex aqua infusa racemis prius expressis, aut acinis relictis in fundo dolij post vinum iam defæctum, seu decoctum) conueniunt Doctores, non esse materiam sufficientem consecrationi; quia licet appareat vinum, non est verè & simpliciter vinum. Addit Vasquez, quòd si parum aquæ illis racemis aut acinis magna copia vini perfusus infundatur, in eo vino validè & licitè fieri consecrationem, & merito: quia parua quantitas aquæ faciliè in vinum conuertitur, ac proinde multò melius fieri poterit in vino, cui in principio decoctionis iniecta fuit parua aliqua pars aquæ, ut facilius & melius decoqueretur.

Circa saram (Hispanè *arrope*) & circa aquam vitæ ex vino distillatam (Hispanè *aguardiente*) & circa mustum (Hispanè *clarea*) & circa alia vina cocta conueniunt Doctores, non esse materias sufficientes consecrationi, vel quia non sunt verè vina, quia substantia vini fuit per coctionem destructa; vel quia non sunt neque dicuntur simpliciter vina, quia non retinent statum vini.

DIFFICULTAS IX.

Virum mustum & vinum congelatum sint materia sufficiens consecrationis Sanguinis.

Circa mustum (quod est succus vuarum maturarum) conueniunt Doctores, si expressum sit ex viuis, esse sufficientem materiam, quamvis non sit perfectè coctum, quia mustum expressum verè est & dicitur simpliciter vinum, quamvis recens (sicut etiam panis recens verè est & dicitur simpliciter panis) & absolute dicitur vinum ab Aristotele 4. Meteor. cap. 10. & à Plinio lib. 25. cap. 1. & ab Ildoro lib. 20. Etym. cap. 3. & in Scriptura Iudic. 1. & Act. 2. Et sanè mustum non solum est simpliciter vinum, quod sufficeret, sed etià ex se est commune & vsuale, seu potest in communem potum deferri, quamvis regulariter non deferriat, ob eius nimiam fortitudinem & asperitatem, & impuritatem, quia habet faeces aliquas admixtas, quæ perfectæ decoctione corrumpuntur. unde merito in can. *Cum omne crimen*, de Consecratione, dist. 2. qui est Iulij Papæ in Epist. ad Episcopos Egypti, permittitur, ut tempore necessitatis consecraretur in musto expresso ex botris seu racemis. Extra necessitatem verò erit contra consuetudinem Ecclesiæ, in musto consecrare. Sed an dicta consuetudo habeat vim prohibitionis (ut à nonnullis affirmatur) non satis constat; quia non constat satis, an hæc consuetudo obseruetur ut necessaria & obligans (quod requiritur, ut consuetudo habeat vim legis) an verò tantum ut maxime decens ob impuritatem musti, ob quam non est iure naturali illicitum in musto consecrare, quia non est impuritas orta ex admixtione alicuius extranei, sed facium connaturalium ipsi musto.

Quòd si mustum non sit expressum, sed intra vuas inclusum, non est materia sufficiens, ut contra nonnullos docent communiter Doctores, quia mustum in eo statu non est neque dicitur simpliciter vinum, imò non potatur, sed comeditur, & ita in dicto can. *Cum omne crimen*, reprehenditur, quòd botrus expressus (id est degranatus, seu grana ipsa, ut constat ex contextu) in calice offeratur.

Circa vinum congelatum conueniunt Doctores, sub speciebus vini congelatis retineri Sanguinem Christi, semel sub illis ante congelationem per consecrationem positum: quia sub illis etiam congelatis conseruaretur substantia vini, cuius loco Sanguis Christi successit, quod supponitur in Missali Romano Rubricâ de Defectibus Missæ, ubi ordinatur, quòd si species vini post consecrationem congelentur, liquefiant calore, & sic consumantur.

Est tamen difficultas, An in vino congelato possit de nouo fieri consecratio. Procedit autem de vino non corrupto congelatione, sed manente substantia illius, ut semper vel ferè semper contingit.

Armilla v. *Eucharistia*, n. 19. Ledesma 1. p. 4. q. 15. art. 5. dub. 1. Alanus 1. de Eucharistia, c. 11. Henriquez lib. 8. cap. 12. & Antonius Moare par. 3. cap. 4. §. 3. partem negatiuam tuerunt: quia vinum congelatum non est in statu in quo proxime possit propinari & potari, quod videtur necessa-

necessarium ad valorem consecrationis, ut species vini possint significare Sanguinem per modum potus; aliàs mustum intra granum esset materia sufficiens consecrationi, quia quamvis non sit in statu proximo potationi, est tamen in remoto. Et confirmatur, quia aqua congelata, quamvis retineat naturam aquæ, nequit validè fieri Baptismus, quia aqua congelata non est in statu proximo potationi: ergo in vino congelato, quamvis retineat naturam vini, nequit validè fieri consecratio, quia in eo statu non est proximè aptum potationi.

Sorus verò in 4. dist. 9. q. 1. ar. 5. Silvester v. *Eucharistia* 2. q. 10. num. 15. Angelus v. *Missæ*, n. 23. Suarez disp. 45. sect. 1. Vasquez disp. 175. cap. 2. Egidius q. 74. art. 5. Laymannus c. 2. & Adamus q. 2. du. 5. partem affirmatiuam tradunt, & merito: quia vinum congelatum verè est & dicitur simpliciter vinum; ergo est sufficiens cōsecrationi. Consequentia patet, quia absque fundamento exigitur quòd sit in statu proximè potabilis.

Ad rationem ergo aduersariorum negamus, ad valorem consecrationis requiri quòd vinum sit in statu proximo potationi. Et ad priorem probationem respondemus, species vini, quamvis congelati, verè significare Sanguinem Christi, & per modum potabilis; sicut etiam illum significant, quando post consecrationem congelantur, quia vinum, quamvis congelatum, verè est vinum; & potabile, quamvis non proximè potabile, sed remotè. Et ad posteriorem probationem, desumptam ab exemplo musti intra granum inclusi, respondemus, esse disparatam rationem, quia istud idè in eo statu non est sufficiens consecrationi, non quia non sit in statu proximè potabili, sed quia in eo statu non est simpliciter vinum. Et ad confirmationem concedimus, aquam congelatam non esse sufficientem Baptismo, quia in eo statu non est apta ut medià ipsa fiat lotio, quæ est materia proxima & pars essentialis Baptismi, & significatur verbis formæ Baptismi; verbis verò formæ consecrationis non significatur quòd medio vino fiat potio, sed quòd sub speciebus vini sit Sanguis Christi, ad quod vinum congelatum est aptum, quamvis non sit proximè potabile.

Addit Vasquez num. 18. non esse peccatum in vino congelato consecrare, quamvis hoc sit contra consuetudinem Ecclesiæ, quia non sit contra prohibitionem aliquam latam, neque dicta consuetudine introductam, quia non seruetur tamquam necessaria & obligans.

DIFFICULTAS X.

Utrum expediens sit aquam vino consecrando miscere.

ERror est Armenorum, existimantium, vinum absque vlla aquæ mixtione consecrandū esse: & in eodem sunt Lutherani & Caluinistæ.

Veritas tamen Catholica est, conueniens esse & expediens, aquam naturalem seu elementarem, vino consecrando miscere. Id autem constat ex eo, quòd Concilia, Summi Pontifices, & Patres id proponunt & tradunt ut faciendum, & ut traditionem Apostolicam, & ut antiquam Ecclesiæ consuetudinem, ad imitandum Christum, qui id fecit, introductam. Ex Concilijs id tradunt & proponunt Concilium Trullanum can. 32. Carthagi-

nienſe III. cui interfuit Augustinus, can. 24. Bracc. Carth. III. carenſe III. can. 1. Aurelianenſe IV. cap. 4. Wor. Bracc. III. matienſe cap. 4. & Tridentinum ſeſſ. 22. cap. 7. & Aurel. IV. V. form. ex Summis Pontificibus Alexander I. Epist. 1. c. 4. Trident. Iulius I. relatus can. *Cum omnecrimen*, de Conſe. Alexand. I. cratione, dist. 2. Innocentius III. in cap. *Cum Iulius I.* Marthe 6. de Celebratione Miſſarum, & Eugenius IV. in ſuo Decreto fidei: & ex Patribus innumeri, & ex omnibus mundi partibus, quos reſerunt Bellarminus lib. 4. de Eucharistia, cap. 10. Bellarm. & Vasquez 176. cap. 1. Vasquez.

Et non deſunt congruentiæ, quibus id eſſe decens & conueniens oſtenditur, ex quibus tantum adducemus tres, quas expreſſerunt Eugenius IV. & Tridentinum. Prima ergo & poſtlima eſt, quia Chriſtus, quando conſecrauit, & conſecrationem inſtituit, ſic fecit, ut tradunt Iacobus frater Domini, & Marcus Euangelista in ſuis Liturgijs, Clemens Romanus lib. 8. Conſtitut. cap. 17. alijs 12. imò Eugenius IV. & Tridentinum affirmant, credi Chriſtum ſic feciſſe. Obſeruaſe autem Vasquez diſp. 177. n. 11. credulitatem hanc ab Eugenio IV. & à Tridentino expreſſam, nō eſſe coniecturalem, ſed fidei Catholicæ, quia deſcripta fuit ex doctrina & traditione Patrum exhibitā in diſputatione.

Secunda congruentia, qua oſtenditur conuenientia mixtionis aquæ vino conſecrando, eſt, ut eā denotetur & recolatur, ex latere Chriſti exiſſe aquam & ſanguinem: vnde ſi ex latere Chriſti non exiſſet, non poſſet hac ratione probari, dictā mixtionem eſſe faciendā, ut ait Innocentius in cap. *In quadam noſtra*. 8. de Celebratione. Miſſarum, quamvis poſſit alijs congruentijs, præſertim primā adductā.

Tertia congruentia, qua oſtenditur dicta conuenientia, eſt, ut mixtione aquæ cum vino denotetur vnio populi Chriſtiani cū Chriſto, quia per aquam denotatur populus, & Chriſtus per vinum.

Sed obijciunt hæretici Primò: Mixtio aquæ cum vino peſſimam habet ſignificationem, quia Iſaiæ 1. dicitur, *Vinum tuum mixtum eſt aqua*, quò ſignificatur, ut ait Hieronymus in eum locum, ſinceritatem Iudæorum amiſſam eſſe; ergo dicta mixtione non poteſt aliquid boni ſignificari. Reſpondemus, eandem rem variè conſideratā, aliquando bonum & aliquando malum ſignificare. Leo enim ratione fortitudinis ſignificat Chriſtum, Apocal. 5. & ratione crudelitatis dæmonē, 1. Petri 5. Mixtio ergo aquæ cum vino, quæ conſiderata in vendentibus vinum, ſignificat corruptionem puritatis, & ſinceritatis; conſiderata in Chriſto, & in bibentibus vinum, fieri poſuit ad bonum ſignificandum, quia ea mixtio in ordine ad potionem eſt bona.

Obijciunt Secundò: Ex latere Chriſti non exiit aqua mixta cum ſanguine, ſed ſeorſim, ergo ad denotandum exitum illum, non eſt miſcenda aqua vino conſecrando. Reſpondeo, quòd, ut exitus aquæ & ſanguinis ex latere Chriſti ſit ſufficiens occaſio ad miſcendam aquam vino conſecrando, non ſit neceſſaria omnimoda ſimilitudo & paritas inter mixtionem hanc, & inter exitum illum, præſertim quòd infuſione ipſa aqua & vini in calice denotari poſſit dictus exitus aquæ & ſanguinis: quia in infuſione vinum & aqua ſunt diſtincta, mixtione autem ipſa poſtea in calice ſecuta ex infuſione, denotari poteſt mixtio ſanguinis & aquæ facta in terra.

Obijciunt Tertiò: In Eucharistia non facimus commemorationem vnionis Chriſti cum Eccleſia, ſed

sed tantum passionis Christi; ergo ad denotandam unionem illam non est facienda dicta mixtio. Respondemus, in Eucharistia fieri unionem fidelium inter se & cum Christo, ut indicat Paulus 1. ad Corinth. 10. dum deducit, nos esse unum, quia de vno pane & de vno calice participamus; ac proinde congruè fieri mixtionem, seu unionem aquæ cum vino consecrando, ad eam unionem denotandam. Et quamvis hæc unio fidelium inter se & cum Christo, non fiat ante sed post consecrationem, mixtio tamen aquæ cum vino congruè sit ante consecrationem, quia ex vna parte sic imitatur Christum, & ex altera parte dicta mixtione, quamvis ante consecrationem facta, non denotamus illam unionem ut ante consecrationem, sed ut post suo tempore faciendam.

DIFFICULTAS XI.

Utrum aquam vino consecrando miscere, sit necessarium necessitate præcepti.

Supponimus Primò, in quo Doctores conveniunt, aquam vino consecrando miscere, esse necessarium ex præcepto, quod exprimitur Alexander I. Iulius I. Eugenius IV. & Tridentinum, re latum Difficult. præcedenti, quod etiam ostendit consuetudo omnium Ecclesiarum, quæ, excepta Armenorum, id efficiunt tamquam quid necessarium & ex obligatione.

Supponimus Secundò, in quo etiam Doctores conveniunt, dictam mixtionem esse necessariam ex præcepto humano (sive ab Apostolis lato, sive consuetudine, ex tunc incepta, introducto) quod exprimit Tridentinū, & significant Alexander I. Eugenius IV. & Concilium Trullanum can. 32.

His ergo suppositis, difficultas est, An dicta mixtio etiam sit necessaria ex præcepto divino.

Alexander 4. parte q. 10. memb. 4. art. 1. Hostius in Confessione catholica, cap. 14. Castro lib. 6. Henriquez. v. Eucharistia, Hæres. 7. Henriquez lib. 8. cap. 12. & Valentia q. 2. punct. 1. docent, miscere aquam vino consecrando, etiam esse necessarium ex præcepto divino: quod expressisse videntur Cyprianus Epist. 63. & Concilium Aurelianense IV. c. 4. Et ratione probatur, quia Christus in vino aqua mixto consecravit, ergo facto suo ad id nos obligavit. Consequentia patet, quia in consecratione, & in administratione Sacramentorum ipsum imitari tenemur.

Scotus. Scotus verò in 4. dist. 11. q. 6. Scotus dist. 9. q. 1. art. 6. Guillelmus Durandus l. 4. Rationalis divi norum Officiorum, cap. 30. n. 12. Suarez disp. 45. sect. 2. Vasquez disp. 177. cap. 2. & Egidius q. 74. art. 7. docent, miscere aquam vino consecrando, non esse necessarium ex præcepto divino, sed tantum ex humano Ecclesiastico; quod maxime indicant Alexander I. Epist. 1. cap. 4. dum affirmat, se huiusmodi præceptum à Patribus accepisse; dixisset autem, à Christo, si à Christo traditum fuisset. & Eugenius IV. in suo Decreto, dum Armenos non miscentes aquam vino, tantum reprehendit, quia in hoc ab universali Ecclesiæ observantia discrepant; & non, quia in eo transgrediantur præceptum divinum, quod dixisset, si verè esset: & Tridentinum sess. 22. c. 7. dum ait: *Monet sancta Synodus, præceptum esse ab Ecclesia Sacerdotibus, ut aquam in calice offerendo miscant.* at si etiam esset

præceptum divinum, hac etiam ratione, & potius id moneret: & Concilium Trullanum can. 32. *Com. 10. Si quis Presbyter non secundum traditum ab Apostolis ordinem facit, & aquam vino miscens, sic immaculatum offert Sacrificium, deponatur.* Ex quo contra Guillelmum Durandum, constat, auctorem huius præcepti non fuisse Alexandrum I. (quod etiam Alexander ipse fatetur) sed Apostolos. Et quidem, non satis ostenditur dictam mixtionem fuisse à Christo præceptam: quia quamvis aliquando dicatur mandatum divinum, aut institutio divina, aut traditio divina, non ita dicitur, quia sit formaliter divina, sed originatiue, quia scilicet originem ducit ex facto Christi. Et sic exponi potest Cyprianus ubi supra, dum supponit, Christum dictam carimoniam docuisse, mandasse, & præcepisse; & Concilium Aurelianense IV. dum ait, id fuisse à Christo institutum.

Et ad rationem concedimus, Christum in vino aqua mixto consecrasse, negamus tamen eo suo facto ad id nos obligasse: quia non tenemur Christum imitari, quoad omnia quæ pertinent ad consecrationem & administrationem Sacramentorum, sed tantum quoad substantialia, quale non est miscere aquam vino consecrando.

Ex dictis constat, Romanum Pontificem & Ecclesiam posse in hoc præcepto, utpote purè humano, dispensare.

DIFFICULTAS XII.

Utrum mixtio aquæ vino consecrando, sit necessaria necessitate Sacramenti.

Armacanus lib. 9. de Questionibus Armenorum cap. 9. docet, dictam mixtionem esse necessariam necessitate Sacramenti, id est, ut consecratio validè fiat. quod indicare videtur Cyprianus Epist. 63. dum ait: *Sic autem in sanctificando calice Domini offerri aqua sola non potest, quomodo neque vinum solum potest.* & infra: *Sic verò calix Domini non est aqua sola, aut vinum solum, quomodo Corpus Christi non potest esse farina sola, aut aqua sola, nisi utrumque adunatum fuerit.* Sed ad consecrationem Corporis ita est necessaria mixtio farinæ cum aqua, ut absque hac mixtione consecratio verbalis Corporis non habeat effectum; ergo consecratio Sanguinis non habebit effectum in solo vino absque mixtione aquæ. Idem quoque indicat Concilium Wormatiense, dum ait: *Non enim potest calix Domini esse aqua solum, aut vinum solum, nisi utrumque sibi miscetur.*

Et ratione probatur Primò, quia Christus consecravit in vino aqua mixto: ergo vinum aqua mixtum est materia necessaria ad valorem consecrationis. Consequentia patet, quia ex eo deducimus, vinum vitis & panem triticeum esse materiam necessariam ad valorem consecrationis, quia Christus in eis consecravit. Secundò, quia si mixtio aquæ cum vino non est necessaria ad valorem consecrationis, ergo permittendus est Armenis mos consecrandi in solo vino absque aqua, sicut Græcis permittitur mos consecrandi in fermentato.

S. Thomas verò q. 74. art. 7. & ibidem Egidius, Vasquez disp. 177. Suarez. disp. 45. & reliqui Theologi, excepto Armacano, docent, mixtionem aquæ cum vino non esse necessariam necessitate Sacramenti, seu ad valorem consecrationis Sanguinis & merito:

merito: quia id significat Eugenius IV. in suo Decreto fidei, dum, postquā dixit, materiam huius Sacramenti esse panem triticeum, & vinū de vite, addidit: *Cui ante consecrationem modicissima aqua admisceri debet.* quo satis significat, eam mixtionem non pertinere ad essentiam materię, sed tantū esse necessariam ex pręcepto: & ideo non reprehendit Armenos, quia non validē consecrent, sed quia in hoc ab vniuersali Ecclesię obseruantia discrepent. Et id non minū significat Tridentinum c. 7. dum ait, pręceptū esse ab Ecclesiā, vt aquam vino in calice offerendo misceant; at si ea mixtio esset necessaria necessitate Sacramenti, eam cōmendaret Sacerdotibus, non solū quia est necessaria necessitate pręcepti, sed etiam, & potiori ratione, quia esset necessaria necessitate Sacramenti. Et id tandem deducitur ex illo, quod diximus Diffic. pręcedenti, nempe eam mixtionem non esse ex lure diuino, sed tantū ex humano; quia quę pertinent ad essentiam Sacramenti, sunt ex lure diuino.

Cyprianus autē in prędictis verbis tantū voluit, esse pręceptum miscendi aquam cum vino ad consecrationē Sanguinis; & hoc tantū voluit deducere ex comparatione mixtionis aquę cum vino, cum mixtione aquę cū farina; alias non exculasset suos antecessores, quia ex ignorantia non infuderunt aquā calici, dicens veniā esse illis concedendam, sed dixisset, illos nihil fecisse. Concilium quoque Wormat. nihil aliud voluit quā Cyprianus.

Et ad primam rationē respondemus, ex tacto illo Christi non deduci, mixtionē aquę cum vino pertinere ad essentia materię consecrationis Sanguinis, quia institutio materię tantū est deducenda ex facto substantiali Christi, quale fuit consecrare vinum simpliciter; non verō ex accidentali, quale fuit consecrare vinum aquatum: sicut ex eo quod d. consecrauit in pane azymo, tantū deducitur, panem simpliciter esse materiam necessariam ad valorem consecrationis Corporis, non verō panē azymum.

Ad secundam concedimus, quod, etiam si permitti possit Armenis mos consecrandi vinum absque aqua, tamen non expedit, quia mixtio aquę cum vino fuit omnibus a tempore Apostolorum pręcepta, & obseruata a principalibus Ecclesijs, nempe a Gręca & Latina, non verō vñs azymu.

DIFFICULTAS XIII.

Quę sint obseruanda in mixtione aquę cum vino.

Primo conueniunt Doctores, aquam vino miscendam debere esse naturalem seu elementarem (quę & naturalis, non alia est, & dicitur simpliciter aqua) vt constat ex facto Christi, & vsu Ecclesię; & satis congruenter, quia sola aqua naturalis est accommodata ad significationē ob quam miscetur, nempe ad significandam aquam quę ex latere Christi manauit, quę verē fuit naturalis, & ad significandos populos, ob copiam & multitudinem ipsius.

Secundō conueniunt Doctores, aquam in parua quantitate comparatione vini, miscendam esse vino, & satis congruenter, quia virtus & efficacia Sanguinis Christi, qui significatur per vinum, est incomparabiliter maior, quā fragilitas populi, qui significatur per aquā: vnde in modicissima quantitate miscēda est, vt tradit Eugen. IV. in suo Decreto, quia fragilitas populi, comparatione virtutis San-

guinis Christi, modicissima est, & creditur Christum sic fecisse, quia Christus ad consecrandum vinum non miscuit illud temperantię causā, quia parum vini erat singulis Apostolis propinaturus, quia omnes ex eodem calice biberunt) sed tantū illud miscuit ob dictas significationes.

Tertiō aqua misceri debet in altari, & tempore Sacrificij, & in ipso calice, & ante consecrationem, vt docent communiter Doctores, & constat ex vsu Ecclesię: imō & ante calicis oblationem, vt constat ex Missali Romano Rubrica 7. de Ritu seruando, & ex praxi. Permitti tamen potest fieri in principio Missę, vbi consuetudo viguerit. Ita tamen faciendā est ante consecrationem, vt postea non sit faciendā, quamuis obliuione, aut alia de causa fuerit omissa; benē tamen ante consecrationem post oblationem calicis, si ante hanc omissa fuit.

Tandem circa personam a qua fieri debet dicta mixtio, est difficultas.

Henriquez c. 12. existimat, non necessariō esse faciendam ab ipso celebrante, debere tamen fieri a Sacerdote aliquo. Ledesma 1. part. 4. q. 15. art. 7. dub. 3. existimat debere fieri ab ipso Celebrante. Valquez verō disp. 177. n. 8. existimat, in Missis priuatis debere fieri ab ipso celebrante, in solemnibus verō in fusionem vini faciendam esse a Diacono, & mixtionem aquę cum vino a Subdiacono, qui ipsi Celebranti assistunt, ita tamen vt Subdiaconus prius offerat ampullam aquę ipsi Celebranti, aut proprio Episcopo, si Missę assistat, & merito; quia pręceptum mixtionis consuetudine est modo dicto pręscriptum.

DIFFICULTAS XIV.

Utrum aqua vino consecrando mixta conuertatur in Sanguinem Christi.

Innocentius III. in cap. Cum Marthe 6. de Celebratione Missarū, tres de hac re opiniones refert. Prima opinio fuit, aquā vino mixtam conuerti in aquam quę ex latere Christi exiuit: & absque dubio opinio hæc eadem est, vt Glossa sentit, cum illa quam in cap. In quadam nostra 8. de Celebratione Missarū idem Innocentius refert, affirmantium, aquam vino mixtam conuerti in humorem aquaticum, seu phlegmaticum, quem isti existimarunt de latere Christi exiisse, & non veram aquam.

Opinio tamen hæc partim est falsa, partim absurda, & partim erronea. Est falsa, quoad id quod supponit, aquam mixtam non conuerti in vinum, vt postea contra secundā opinionem dicemus. Est absurda, quoad id quod affirmat, aquā vino mixtam conuerti in humorem aquaticum, quia verbis consecrationis Sanguinis nulla alia cōuersio significatur nisi in Sanguinē Christi, ac proinde medijs illis nequit fieri alia cōuersio, quia verba consecrationis non efficiunt nisi quod significant. Tandem est erronea, quoad id quod asserit, ex latere Christi non exiisse verā aquam, sed humorem aquę similem, quia id damnat Innocentius in dicto cap. In quadam nostra, ex illo Ioan. 19. Et continuo exiuit sanguis & aqua. & merito: quia aqua verē & propriē non significat humorem phlegmaticum, sed aquam naturalem: verba autem Scripturę, quorū fieri potest, explicanda sunt secundū proprietatem, & in dicta propria significatione communiter sumitur & exponitur ab Interpretibus huius loci.

Secunda opinio, quam tertio loco retulit Innocentius III. fuit, aquam vino mixtam, quantumvis in multas partes diuisam, semper manere in sua propria substantia aquæ vino circumfusam, & non conuerti in Sanguinem Christi. Opinio hæc etiam sustineri non potest: Primò, quia supponit, aquam non conuerti in vinum, quod est falsum, & displicuit Innocentio III. & merito: quia, ut ait Aristoteles. 1. de Generat. c. 1. quod paruum est & facile diuidi potest, & potest pati ab alio magno, facile potest in naturam magni conuerti, ut contingit in exemplo adducto ab Aristotele, quando scilicet gutta vini infunditur magnæ copię aquę; sed aqua quæ vino consecrando miscetur, potest & debet esse modicissima comparatione vini, & facile diuidi potest in minutissimas partes, & pati potest à calore & ab alijs qualitatibus vini, quod in magna copia comparatione aquæ iniicitur. Ergo non solum sine fundamento, sed etiam contra rationem dictam affirmatur, aquam non conuerti in vinum consecrandum cui miscetur. Secundo sustineri non potest, quia supponit, aquam vino consecrando mixtam non conuerti in Sanguinem Christi, quia quoad hoc aduersatur pluribus Patribus, qui expresse affirmant, aquam & vinum calicis conuerti in Sanguinem Christi. Ita Damascenus 4. de Fide c. 14. Algerus lib. 1. de Sacramento Corporis Domini c. 16. Paschalis lib. 1. de Corpore Christi cap. 11. Rabanus libro de Corpore & Sanguine Christi cap. 4. Ambrosius lib. 4. de Sacramentis cap. 4. & alij plures.

Damasc.

Algerus.

Rabanus.

Ambrosius.

Tertia ergo opinio, quam secundo loco refert Innocentius, & tamquam probabilior approbavit, verissima est, aquam scilicet vino mixtam conuerti in Sanguinem Christi; quod Patres tradunt, & amplectuntur omnes qui post Innocentium III. scripserunt, & ex dicendis amplius confirmabitur.

Superest tamen difficultas, An, ut aqua vino consecrando mixta in Sanguinem Christi conuertatur, necessarium sit quod prius conuertatur in vinum; an etiam possit immediate in Sanguinem Christi conuerti.

Alanus.

Pesantius.

Iansenius.

Toletus.

Ægidius.

Scorria.

Layman.

Alanus. 1. de Eucharistia, c. 13. Pesantius 3. parte, quæst. 74. art. 8. disp. 2. Iansenius in Concordia cap. 131. Toletus lib. 2. c. 25. Ægidius q. 74 art. 8. dub. 1. Scorria de Sacrificio Missæ lib. 4. ca. 1. & Laymannus tract. 4. c. 2. docent, non esse necessarium aquam vino consecrando mixtam prius conuerti in vinum, ut conuertatur in Sanguinem Christi, sed posse conuerti immediate in illum, & tunc immediate conuerti, quando tempore prolationis verborum consecrationis nondum conuersa est in vinum. Quod indicare videntur prædicti Patres, dum dicunt, aquam & vinum in Sanguinem Christi conuerti: quia si, ut aqua conuertatur in Sanguinem Christi, necessarium sit, quod aqua prius conuertatur in vinum, numquam aqua in Sanguinem Christi conuertetur, sed tantum vinum; quia quod post conuersionem aquæ in vinum, conuertitur in Sanguinem Christi, non est aqua, sed vinum.

Et ratione probatur, Quia si, ut aqua conuertatur in Sanguinem Christi, prius sit necessaria conuersio aquæ in vinum, vel non est possibilis conuersio aquæ in Sanguinem Christi, quam Patres admittunt, vel est valde incerta: quia aqua vel non potest conuerti in vinum, ut videtur experientia constare, quæ experiri videmur, aquam longo tem-

pore post mixtionem cum vino, arte separari à vino: vel si conuerti potest, vix potest credi, tertiam partem aquæ (ut in Concilio Triburiensi cap. 19. permittitur) imò & modicissimam aquam (ut modò fit) posse à tempore Offertorii vsq; ad consecrationem in vinum conuerti, præsertim quando contingit necessarium esse statim post sumptum Corpus iterum vinum calici infundi ad consecrationem, & ei aquam miscere, ut fit quando deceptione, aut alia de causa non fuit in initio infusum vinum; quia tunc necessarium est statim post infusionem vini, & mixtionem aquæ, verba consecrationis proferre, ut integrum fiat Sacrificium.

Secundo, quia credi non potest, Christum modicissimam aquam miscuisse, sed bonam partem aquæ, ut temperatè biberetur; tanta autem aqua non potuit in tam breui tempore in vinum conuerti, & tamen Christus totum, quod fuit in calice contentum, conuerti in suum Sanguinem; ergo.

Tertiò, quia si farinæ tritici miscetur aliquid farinæ hordei, vel alterius frumenti, tunc panis ex utraque confectus, quoad omnes suas partes conuertitur in Corpus Christi, ergo idem est dicendum de toto mixto ex aqua & vino.

Quartò, quia aliàs forma consecrationis Sanguinis redderetur falsa, si proferretur, quando aqua non esset in vinum conuersa, quia Pronomen hic in forma consecrationis Sanguinis contentum, demonstrat totam materiam præsentem.

Quintò, quia quamuis aqua non sit in vinum conuersa, tamè totum mixtum ex aqua, quando modicissima est, & ex vino, dicitur simpliciter vinum, ergo totum illud in Sanguinem Christi conuertitur.

Reliqui verò Theologi Scriptores, quos sequuntur Vasquez disp. 178. Suarez disput. 45. & Adam Tanner: q. 2. dub. 6. docent, & merito, aquam non conuerti in Sanguinem Christi, nisi prius in vinum conuersam: quod ferè exprimitur in Catechismo Pij V. ubi etiam dicitur esse Scripturam Ecclesiasticorum.

Et in primis opinio hæc, ut probabilior, approbatur & traditur ab Innocentio III. in dicto cap. Cum Marthe: quia postquam retulit tres opiniones, ex quibus secunda erat, aquam cum vino in Sanguinem transmutari, quia aqua mixta transit in vinum, postea subdit: Verum inter opiniones prædictas illa probabilior indicatur, quæ asserit aquam cum vino in Sanguinem transmutari.

Quod si respondeas, Innocentium non dixisse, aquam prius transire in vinum quam in Sanguinem Christi, sed tantum dixisse, simul cum vino in Sanguinem transmutari; contra hanc responsionem est, quod Innocentius dictis verbis vnam tantum approbavit opinionem ex tribus ab ipso relictis, ait enim, Verum inter opiniones prædictas illa probabilior indicatur, &c. approbavit autem eam, quæ asserit, aquam cum vino in Sanguinem transmutari: nulla autem ex opinionibus ab ipso relictis erat, aquam in sua substantia manentem, vino mixtam, in Sanguinem Christi conuerti; sed secunda opinio dicebat, aquam cum vino in Sanguinem transmutari, quia transit in vinum; ergo Innocentius hanc tantum approbavit ut probabilior, quando ait, Illa probabilior indicatur, quæ asserit, aquam cum vino in Sanguinem transmutari, & non opinionem eorum, qui dicunt, aquam immediate conuerti in Sanguinem Christi, quia hanc non præ dixerat, neque retulerat.

Idem

Eugen. IV. Idem quoque maximè indicat Eugenius IV. in suo Decreto, dum in eo assignans ex professo materias Sacramentorum, non solum necessarias, sed etiam sufficientes, nullatenus assignat aquam ut materiam consecrationis, imò potius indicat non esse materiam illius, quia tantum assignat vinum ut materiam consecrationis Sanguinis, sicut etiam panis tantum triticus, quem solum assignat ut materiam consecrationis Corporis, est materia sufficiens huius consecrationis.

Idem etiam probatur ex eo, quod nullum sit firmum fundamentum ad asserendum, aquam in sua substantia permanentem, quamvis admixtam vino, esse materiam sufficientem consecrationi Sanguinis; in re autem adeo graui, & quæ tantum pendet ex libera voluntate Christi, nihil est absque firmissimo fundamento asserendum.

Ex dictis deducitur, quod si aqua vino mixta, ob temporis breuitatem, aut ob aliam causam non fuerit conuersa in vinum ante consecrationem (imò ante consecrationem inceptam) tunc manebit in sua propria substantia circumfusa accidentibus vini.

Ad fundamentum ergo aduersariorum, desumptum ex Patribus, qui dicunt, aquam simul cum vino conueri in Sanguinem Christi, respondemus, eos tantum velle, aquam vino in calice mixtam conueri in Sanguinem Christi, postquam sit conuersa in vinum; quia supponunt, aquam regulariter esse in vinum conuersam ante consecrationem; sicut etiam Innocentius III. eum, approbans illam secundam opinionem, ut probabilior, dixit, aquam cum vino in Sanguinem Christi conueri, tantum voluit, aquam prius in vinum conuersam, postea conueri in Sanguinem Christi; quia quando retulit eam opinionem, dixit sic affirmari ab Auctoribus illius.

Ad primam verò rationem respondemus, quod quamvis necessaria sit conuersio aquæ in vinum, ut aqua in Sanguinem Christi conuertatur; nihilominus conuersio aquæ in Sanguinem Christi est possibilis, & etiam est (si non metaphysicè certa) moraliter certa, seu admodum probabilis, si aqua modica miscetur & tempore Offertorii: quia possibile est, & admodum probabile, aquam in parua quantitate comparatione vini, ipsi vino mixtam, transacto aliquo tempore in vinum ipsum conueri. Aquam autem simul conuersam in vinum, impossibile est ab ipso arte aliqua separari, quamvis à vino adhuc puro possint arte separari partes subtiliores ipsius, quæ habent speciem humoris aquei, & multo plures, quando vinum est aquatum, ex quarum magna multitudine conjici poterit vinum esse aquatum. Quod si aqua in magna quantitate miscetur vino, ut permissum fuit in Concilio Triburiensi, dubium erit adhuc post longum tempus, an conuertatur in vinum; & consequenter tunc etiam erit dubium, an aqua conuertatur in Sanguinem: & ideo permissio illa non fuit recepta in Ecclesia. Et eodem modo non erit adhuc probabile, sed dubium, aquam in paruo tempore in vinum conueri, quamvis modica miscetur, ut quando statim post sumptum Corpus aqua miscetur vino, & fit consecratio, ut fiat integrum Sacrificium. In his autem, & in alijs casibus, si contingat aquam in vinum conuersam non esse, quando fit consecratio, aqua manebit in sua propria substantia: nihilominus tunc sumptio illius

aquæ cum speciebus vini non impedit celebrationem alterius Missæ ei, qui potest alteram celebrare, ut aduertit Vasquez num. 26. quia credi non potest, Ecclesiam, quæ eam mixtionem præcepit, prohibere ieiunio ab ipsa requisito ad celebrationem Missæ, sumptionem aquæ mixtæ, quando non potuit commodè in vinum conueri. Et tunc in adoratione specierum vini, quibus circumfusa est substantia aquæ, nullum est periculum idololatriæ: quia affectus adorationis tantum fertur in species vini Sanguinem Christi continentes, aut in Sanguinem Christi contentum, aut in species & Sanguinem simul.

Ad secundam respondemus, Christum parum aquæ miscuisse vino consecrando, quia non temperantiæ causa miscuit, sed ad significandum id quod nos ipsum imitantes significamus. Addit Vasquez, quod si Christus tantam aquam miscuisset, ut non potuisset in vinum conueri, eam non conuertisset in suum Sanguinem, sed in propria substantia reliquisset, quia non voluit aquam adhuc vino mixtam, esse materiam sufficientem consecrationi Sanguinis.

Ad tertiam respondemus, quod si parum farina non triticæ miscetur farinæ triticæ, tunc per totas transmutationes forsan in panem triticum conuertetur, & sic in Corpus Christi transibit; tamen si in propria substantia maneat, quamvis mixta triticæ, & in minutissimas partes diuisa, non transibit in Corpus Christi, quia oppositum nullo sufficienti fundamento affirmabitur.

Ad quartam respondemus, quod quamvis modica aqua non sit in vinum conuersa, quando verba consecrationis Sanguinis proferuntur, verba ipsa non fiunt falsa, sed vera ratione contenti sub speciebus vini, quod in sanguinem Christi conuertitur: quia quando aqua modica est, Pronomine demonstratio tantum demonstratur vinum, aut quod ipsi succedit, quia tunc vinum, aut ipsi succedens, est quod præcipue continetur in calice, & de quo curamus, quia tunc communiter dicimus, Quod est in calice, est vinum, aut ipsi succedens, quia de nullo alio in parua quantitate curamus. Sicut quando gutta olei est in vino, tunc Pronomine demonstratio tantum demonstratur vinum, non gutta illa olei; & sicut quando in magna copia aqua est pars vini, tunc Pronomine demonstratio tantum demonstratur aqua, non illud parum vini, ac proinde Sacerdos, quamvis velit, non consecrabit illud.

Ad quintam respondemus, quod quando in calice continetur modica aqua mixta vino, & in ipsum non conuersa, id quod in calice continetur, dicitur absolute & simpliciter vinum, non quia totum illud mixtum sit, & dicatur simpliciter vinum, sed quia præcipuum, quod tunc in calice continetur, & de quo curamus, est vinum: & ideo tunc Pronomine demonstratio tantum demonstramus vinum, aut ipsi succedens, non verò mixtum illud ex aqua & vino, neque aliquid quod ipsi mixto succedat, quia mixtum istud non conuertitur in Sanguinem Christi, sed tantum vinum.

DIFFICULTAS XV.

Vtrum materia consecrationis, tam Corporis quam Sanguinis, debeat esse praesens consecranti.

Conueniunt Doctores, materiam consecrationis debere esse praesentem moraliter Sacerdoti consecrati, vt validè fiat consecratio. Quod constat ex vsu Ecclesiae, in qua numquam consecratur, nisi materia moraliter praesens, desumpto ex facto Christi, qui materiam tantum moraliter praesentem consecrauit, & id nobis faciendum reliquit. Quod etiam Pronomine demonstratio *hoc & hic*, quo ad consecrationem vtimur, denotatur: quia eo Pronomine in consecratione Sacerdos demonstrat rem; non rem de qua necessum sit antea cogitasse, & imaginatum fuisse, vt eam demonstret, quae demonstrari potest imaginationi aut intellectui, sed rem de qua tunc, quando fit consecratio, incidit primò sermo consecratorius, & occasio consecratoriè loquendi, quae demonstrari nequit imaginationi, quia huic tantum potest demonstrari quod antea imaginatum est; neque intellectui, quia huic tantum potest demonstrari quod antea est intellectum, sed tantum potest sensui exteriori demonstrari.

Ad hanc tamen praesentiam, qua materia consecrationis debet esse moraliter praesens, duo requiruntur: Primò, quòd materia actu physice sentiat sensu aliquo exteriori, aut saltem quòd ita exposita sit sensui, & ita facile possit sentiri, vt moraliter censeatur sentiri, quia Pronomine demonstratio, siue ad sensum siue ad intellectum ad minus denotatur, quòd qui aliquid demonstrat, illud sibi, seu suo sensui, aut suo intellectui signet & demonstret (quamuis etiam possit alijs) & idèò necessarium est, quòd illud sentiat, aut physice, aut moraliter, id est, quòd illud censeatur sentiri. Secundo requiritur, quòd materia sit localiter propinqua ipsi consecranti: quia si sit nimis distans, vt, si distet centum passibus, imò si distet quadraginta, non fiet consecratio, quia tunc nec ipsa materia, nec quod materiae ipsi succedit, poterit sensui exteriori Pronomine *hic & hoc* demonstrari, quamuis possit Pronomine *illud*, si sit in nimia distantia, aut Pronomine *istud*, si sit in minori. Quòd si, quando à longè videmus ciuitatem ad quam tendimus, & eam Pronomine *hoc* demonstramus, vt quando dicimus, *Hac ciuitas ad quam tendimus*, tunc non fit demonstratio sensui, sed tantum intellectui, quia antea de illa cogitauerat; fiet autem sensui Pronomine *illa* aut *ista*. Sed quanta propinquitas localis necessaria sit & sufficiat ad validam consecrationem, nequit certò definiri; quia nequit certò definiri, quanta sit necessaria, & sufficiens, vt materia consecrationis, vel quod ipsi succedit, possit Pronomine *hoc* sensui exteriori demonstrari, quia materia, quae nequit Pronomine *hoc* ad sensum demonstrari, nequit validè consecrari, & quae eo Pronomine demonstrari potest ad sensum, potest validè consecrari, quia eo Pronomine fit consecratio. Id tamen certum existimamus, in quo contra Viguerium cap. 16. conueniunt communiter Theologi, ad validam consecrationem materiae non esse neces-

sarium, quòd sonus Pronominis *hoc*, neque reliquorum verborum formae perueniat physice per se ipsum, neque intentionaliter per speciem sui, ad materiam ipsam, quia accessus iste non est necessarius, vt materia possit Pronomine *hoc* demonstrari: neque de eo accessu loquitur Augustinus Tract. 80. in Ioannem, dum de Baptismo loquens ait, *Accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum*; quia his verbis tantum vult ad Baptismum non sufficere aquam, sed etiam requiri verba formae Baptismi.

Ita tamen ad praesentiam ad valorem consecrationis requisitam, ad minus est necessarium, quòd materia sit sensui exteriori exposita, vt etiam sufficiat, si sit exposita visui, quamuis ab ipso non percipiat, vt contra Valquez disp. 171. aduertunt Egidius q. 74. art. 2. dub. 1. Ochagaua q. 6. Laymannus ca. 2. & Bonacina q. 2. par. 6. quia quando est exposita visui, si aliàs sit ipsi sufficienter propinqua, quamuis actu non videatur, potest Pronomine *hoc* demonstrari à Sacerdote (nisi iste sit caecus, quia iste nequit materiam videre) quia sic exposita & propinqua censetur moraliter videri à Sacerdote non caeco. Et idèò Sacerdos validè consecrat formas quas habet in pyxide, vel supra corporale positas, quamuis illas non videat, quia habet illas visui expositas. Non tamen sufficit, quòd materia sit exposita alicui alijs sensui exteriori, sed necessarium est quòd actu percipiat aliquo alio, nempe aut tactu, aut olfactu, aut gustu, aut auditu, quia aliter nequit alicui sensui ex istis Pronomine *hoc* demonstrari, quia nulla res exposita alijs sensibus, censetur moraliter sentiri; bene tamen exposita visui, ob huius facilitatem maximam supra alios ad sentiendum. Ad hoc autem, quòd res Pronomine *hoc* ad sensum exteriorem demonstretur, necessarium est quòd ab illo sentiat, aut censeatur ab illo sentiri.

Sed quamuis ad praesentiam, ad valorem consecrationis requisitam, necessarium sit, quòd materia sit aut exposita visui, aut actu percepta ab alio sensui exteriori, non tamen est necessarium, quòd per se, seu ratione sui sit exposita, aut actu percepta; quia sufficit, quòd id materiae conueniat ratione continentis ipsam, quia per metonymiam continens sumitur pro contento: ac proinde continente demonstrato & assignato, per Pronomen *hoc* eo ipso demonstratur contentum, vnde materia cooperta, aut inclusa in vase, consecrari potest; secus est, quando materia existit post parietem, aut post linteum, non habentia figuras continentis.

Tandem materia siue continua, vt magna copia vini, siue discreta, vt cumulus formarum, ita debet esse exposita visui, aut actu percepta ab alio sensui exteriori, vt necessarium non sit, quòd secundum se tota sit exposita visui, vt possit secundum se tota videri, neque quòd secundum se tota sit percepta ab aliquo alio sensui, dum sit exposita, aut actu percepta secundum aliquam partem, si alias secundum se tota sit in propinquitate locali debita: quia tunc materia illa potest absolute & secundum se tota Pronomine *hoc* ad sensum demonstrari. Imò quamuis secundum se tota non sit in propinquitate aliàs sufficiente, sed tantum secundum aliquam partem, vt contra Adamum quaest. 2. dub. 2. & contra alios aduertit Valquez num. 25. quia vt materia aliqua possit Pronomine *hoc* ad sensum demonstrari, non minus requiritur quòd

quod sit exposita visui, aut percepta ab alio sensu, quam quod sit in propinquitate commoda & morali; sed vult secundum se totam possit Pronomine hoc demonstrari, sufficit quod secundum aliquam partem sit visui exposita, aut actu percepta ab alio sensu, ergo etiam sufficit, quod secundum aliquam partem sit in propinquitate commoda & morali.

DIFFICULTAS XVI.

Utrum materia consecrationis debeat esse determinata & definita in particulari per intentionem consecrantis.

Conueniunt Doctores, materiam consecrationis ita debere ad valorem consecrationis intentione consecrantis determinari & definiti in indiuiduo, vt non sufficiat intentionem consecrantis ferri in hanc vel in illam materiam vagè & indeterminatè, sed necessarium esse, ferri in hanc determinatam materiam; quia intentio consecrantis correspondere debet & quadrare ipsis verbis, quibus efficit consecrationem; his autem nequit demonstrari, nisi materia determinata & designata in indiuiduo; ergo intentio consecrantis, vt efficitur sit, & vt medià eà fiat consecratio, debet in materiam determinatam in indiuiduo ferri.

Quod si obijcias: Sacerdos potest consentientem tantum venialia absolueret ad duobus venialibus tantum, & non ab alijs, non determinando sua intentione duo illa; ergo etiam poterit consecrare partem aliquam materiam, non determinando illam sua intentione; Respondemus, in casu dicto absolutionem fore nullam, & à nullo peccato fieri, quia non est maior ratio, quare fiat ab his duobus quam ab alijs duobus, quia supra nulla duo determinata cadit absolutio. Et quamuis admitamus, in eo casu fieri absolutione à duobus, quamuis non designatis intentione Sacerdotis, non tamen fiet consecratio partis materiae non designatae intentione ministri, ob discrimen inter verba quibus vitur absolvens, & inter verba quibus vitur consecrans, quia hic vitur Pronomine demonstratio & designatio, non verò ille.

Vnde Sacerdos, qui ex vndecim formulis, quas habet in prospectu, tantum intendit consecrare decem, has decem sua intentione non determinando, nullam consecrat, ob rationem dictam: quæ amplius declaratur & confirmatur, quia tunc non consecrat vndecim, quia id non intendit adhuc confusè; neque consecrat decem, quia ex vndecim excludenda est vna, & non consecranda; & non est maior ratio quare excludatur hæc aut illa, quam quæcumque alia, quia nullam ex vndecim determinatè excludit. Nihilominus habens in prospectu vndecim, quamuis falso existimet esse tantum decem, consecrat omnes vndecim, si non limitet intentionem ad decem, quia verè intendit, quamuis confusè, consecrare omnes quas habet in prospectu, quia expressè non restringit suam intentionem ad decem, quia ex vna parte error ille optimè compaxitur cum intentione consecrandi omnes quas habet in prospectu (quod vt sic est quid determinatum in indiuiduo) & ex altera parte verè vult consecrare omne quod habet in prospectu, quia nihil excludit: & ob eandem ratio-

nem habens in prospectu duas hostias, existimans esse tantum vnā, consecrat illas duas, si non restringat intentionem ad vnā tantum.

Addimus Primum, vt contra Egidium dub. 3. aduertunt Vasquez disp. 171. Suarez disp. 43. Bonacina disp. 4. quæst. 2. punct. 5. & Adamus du. 2. Sacerdotem, qui ex vndecim formulis intendat consecrare decem quas Deus velit, nullam consecrare, etiam si Deus illas decem eligat; quia tunc nequit illas decem Pronomine demonstratio sensui exteriori (imò neque intellectui) demonstrare & designare, quia ignorat quas decem ex illis Deus velit.

Quod si obijcias: Sacerdos potest offerre sacrificium Missæ pro anima quam Deus designet & eligat, & tunc sacrificiū proficiet animæ quam Deus elegerit, si aliquam elegerit; ergo etiam poterit consecrare materiam quam Deus designauerit, si aliquam designauerit. Respondetur, esse disparatam rationem inter consecrationem materiae, & inter applicationem sacrificij pro aliquo: quia consecratio fit à Sacerdote verbis formæ demonstrantibus sensui exteriori, aut materiam consecrandam, aut potius quod ipsi materiae succedit; quod fieri nequit, quando materia non est designata, & nota in indiuiduo isti consecranti: applicatio verò sacrificij non fit demonstrando animam cui applicatur, ac proinde potest applicari animæ ignotæ, & non designatæ ab applicante.

Addimus secundum, in quo Doctores communiter conueniunt, eum, qui plures formas portauit ad altare, intentione consecrandi illas, aut ipsam existentem in altari appositam sunt ad id, & tunc decreuit illas suo tempore consecrare, quamuis postea tempore consecrationis tantum recorderetur hostiæ quam tantum habet in manibus, etiam consecrare formulas illas, si aliæ sint sufficienter propinquæ, & visui expositæ, quia tunc in eas fertur intentione antiqua, quæ ad valorem consecrationis sufficit, quia virtualiter perseverat.

Qui verò vinum in calice consecrat, non consecrat guttas vini adhærentes superficiem exteriori calicis (& multo minus existentis in pede calicis) quamuis eas habeat in prospectu, nisi id expressè intendat (quod illicite intendet) in quo Doctores conueniunt; quia nemo censetur intendere eas adeò discontinuatas à vino continuo, intra calicem existente in profundo, consecrare: imò neque guttas intra calicem existentes discontinuatas à vino continuo existente in profundo, vt contra Bonacinam aduertunt Reginaldus c. 2. Ochagavia q. 6. Reginald. & Laymannus c. 2. Et non solum non consecrat Ochagavia, guttas remotiores circa labrum calicis existentes, Layman. in quo etiam Egidius n. 45. cum prædictis conuenit contra Bonacinam, sed neque propinquas ipsi vino esistenti in profundo, vt contra ipsum Egidium, & contra Adamum quæst. 2. nu. 79. aduertunt prædicti, quia consecrans, quando aliud non expressè intendit, tantum censetur velle consecrare vinum, quod per modum potabilis existit intra calicem, quod tantum est illud continuum quod est in profundo calicis. Addimus etiam, consecrare, & censeri velle consecrare eas guttas, quæ incepta prolatione verborum erant continuæ cum vino existente in profundo, quamuis ante perfectionem prolationis discontinuentur, & quæ post inceptam prolationem ante perfectam continuantur. Qui tamen consecrat formulas existentes in

patena, aut intra pyxidem, etiam consecrat & censetur velle consecrare particulas existentes intra pyxidem, aut in patena mixtas cum formulis, ut patet; imò existentes extra ambitum aut spatium formularum existentium intra pyxidem, aut in patena, etiam si non fuerint contiguae in principio prolationis verborum, nec fiant contiguae ante perfectionem prolationis verborum, quia ista, quamvis non contiguae cum formulis, existunt per modum comestibilis intra pyxidem, aut in patena.

DIFFICULTAS XVII.

Verum materia consecrationis possit in quavis parua quantitate valide consecrari.

Difficultas hæc non procedit de materia partiali existente in totali materia, quia hæc partialis materia, quantumvis minor & minor, valide potest consecrari in toto ipso, quia omnes particule panis & vini consecrati, quantumvis parue sint, consecrate sunt, ut constat ex Trident. sess. 23. c. 4. & can. 3. & 4. & constat ex dicendis; sed procedit de materia totali, an hæc possit in quavis parua quantitate consecrari.

Circa quam conveniunt Doctores, materiam, quantumvis parvam, si sensu aliquo humano exteriori sentiri possit, consecrari posse, quia ex una parte in ea manet substantia panis aut vini, ut supponimus, & ex altera est sensibilis, ac proinde demonstrabilis ad sensum Pronomine *hoc*.

Est ergo difficultas, An materia, quæ ob sui parvitatem nullo sensu exteriori percipi potest, consecrari possit.

Sotus. Sotus in 4. dist. 9. quæst. unica, art. 1. Valentia
Valentia. disp. 6. quæst. 2. punct. 2. Henriquez lib. 8. cap. 14.
Henric. & Adamus q. 2. dub. 2. partem affirmativam tunc-

tur, quia ex vi consecrationis tantum fit, ut loco substantiæ panis & vini succedat sub accidentibus eorum Corpus aut Sanguis Christi; ergo sub quavis quantitate, quantumvis imperceptibili per sensum, sub qua sit substantia panis aut vini, valide fiet consecratio.

Maior. Maior verò in 4. dist. 11. q. 2. Vasquez disp. 171.
Vasquez. cap. 2. Suarez disp. 43. sect. 7. & Agidius dub. 2.
Suarez. partem negativam tradunt, & merito: quia tunc
Agidius. materia illa non potest Pronomine *hoc* ad sensum exteriori demonstrari; ergo nequit valide consecrari, quia consecratio fit ex vi demonstrationis & significationis verborum formæ.

Addimus Primo, id etiam esse verum, quamvis materia, quæ sensu exteriori percipi nequit, sit inclusa in vase: quia quamvis tunc possit designari seu demonstrari vas, non tamen ipsa in vase inclusa; quia materia, quæ aliàs præsens exposita sensui nequit ratione sui demonstrari, & est incapax ut demonstretur, non dicitur in continente demonstrari, demonstrato continente.

Addimus Secundo contra Maiorem, facta semel consecratione, v. g. panis, Corpus Christi retineri sub quacumque minima parte sub qua posset conservari substantia panis, quamvis panis nullo sensu humano percipi possit (sub qua, quamvis sic imperceptibili, potest absque dubio conservari, ut potest substantia non viventis) quia Corpus Christi succedit loco substantiæ panis sub eius accidentibus, seu speciebus: ergo quamdiu substan-

tia panis sub illis conservatur, retinetur Corpus Christi. In hoc autem casu species illa, quamvis sensu humano imperceptibilis, seu insensibilis, habebunt rationem Sacramenti, quia erunt signum sensibile in alio, nempe in toto à quo separata fuerunt; & erunt signum sensibile in toto, si iterum uniantur, quod sufficit ad rationem Sacramenti.

Observandum est, ut optime Vasquez contra nonnullos, quod quamvis materia, sensu aliquo humano perceptibilis, consecrabilis sit, non tamen possit consecrari nisi ab eo à quo sentiri potest; quia qui non potest sensu aliquo rem aliquam percipere, nequit illam, neque aliquid sub illa, Pronomine *hoc* ad sensum sibi signare & demonstrare, quia Pronomine demonstratio id ad minus denotatur, ut diximus Diffic. xv. Ab eo tamen à quo materia sentitur, potest consecrari, quamvis eam non sentiat naturaliter, sed tantum supernaturaliter; quia iste potest Pronomine demonstratio *hoc* vi circa eam materiam, quæ eam potest sibi signare & demonstrare.

DIFFICULTAS XVIII.

Verum materia consecrationis possit in quavis magna quantitate valide consecrari.

Alexander 4. parte, quæst. 10. memb. 4. art. 2. Bonaventura in 4. dist. 10. parte 2. art. 1. q. 4. Paludanus dist. 11. quæst. 1. artic. 3. Angelus v. Eucharistia 1. num. 25. & alij docent, materiam non posse in quavis magna quantitate valide consecrari. Doctores tamen isti non conveniunt in assignanda magnitudine in qua possit materia valide consecrari, quia Paludanus ait eam magnitudinem esse soli Deo notam; Alexander, Bonaventura & Angelus dicunt, in ea tantum posse consecrari, in qua vsui fidelium sit accommodata, & non in maiori; alij verò, in ea tantum magnitudine, in qua secundum ritum Ecclesiæ consecrari debet.

Id ergo in quo Doctores isti conveniunt, probatur Primo, quia virtus Sacerdotis ad consecrandum, nempe character, & etiam virtus verborum quibus consecrat, est finita, ergo Sacerdos tantum potest operari circa materiam finitam & determinatam, ita ut circa maiorem non possit. Secundo, quia Christus sapientissimè se gessit circa institutionem Sacramentorum; ergo credendum est non reliquisse Sacerdotibus potestatem consecrandi materiam in quavis magna quantitate, sed tantum in ea quam exigit vsus fidelium, in quem eam potestatem reliquit.

S. Thomas verò quæst. 74. art. 2. Durandus in 4. dist. 11. quæst. 7. Sotus dist. 9. quæst. unica, art. 2. Vasquez disp. 171. cap. 3. Suarez disp. 43. sect. 8. Adamus dubio 2. & communiter Doctores docent, materiam posse valide consecrari in quavis magna quantitate, absque termino aliquo, quantum est ex parte magnitudinis, & merito: quia ex una parte materia consecrationis, quantumvis maior & maior, non desinit esse materia, quia panis v. g. quantumvis maior & maior, non desinit esse panis, & verba consecrationis possunt accommodari proferri circa quacumque maximam quantitatem materiæ absque limite, quia quacumque maxima quantitas, quantum est ex se, potest verbis consecrari.

secrationis demonstrari sine vna sine pluribus consecrationibus: & ex altera parte ad id non obstat, quod virtus propria & physica Sacerdotis sit finita & limitata, quia Sacerdos non operatur propria virtute, sed Dei, vt minister & instrumentum eius; imò ipse non operatur physice ad consecrationem, sed solus Deus. (ex quo constat ad primam rationem aduersariorum.) Neque quod potestas consecrandi collata sit in vsum fidelium, obstat ad hoc, quod Sacerdos possit consecrare maiorem materiam quam vsum fidelium exigit, quia si non possit, limitatio hæc exposita esset multis & grauius incommodis; quia semper aut ferè semper dubium esset, an posset fieri de nouo consecratio, quia semper aut ferè semper est dubium, an formula quæ consecratæ existunt, sufficiant pro fidelibus, & semper esset dubium, an possent consecrari tot vel totæ formulæ, v.g. an possent consecrari octo, an decem, quia nequit pro certo definiti numerus formarum sufficiens ad vsum fidelium. Fuit ergo maximè conueniens, & maximè prudentiæ in Christo influente, vt potestas validè consecrandi accommodata fuerit significationi verborum, vt valor consecra-

tionis non esset tantæ anxietati expositus. Ex quo constat ad secundam rationem aduersariorum.

Sacerdos ergo potest validè consecrare quamcumque magnam molem materiæ (lacum videlicet vini) etiam si magna pars illius ratione sui non sit moraliter præsens, dummodò secundum aliquam magnitudinem illius sit præsens moraliter, quia tunc non obstat magnitudo, vt nuper dicebamus, neque defectus præsentia aliquarum partium ratione ipsarum, vt diximus Diffic. xv. quia magna moles, siue panis siue vini, cuius aliqua pars est præsens, quamuis reliquæ ratione sui sint absentes, potest verè & absolūtè demonstrari ad sensum Pronomine demonstratio *hoc*; quia optimè dicimus, *hic lacus, hoc flumen, hoc mare*. Vnde quando dictum Pronomen dirigitur ad totam molem, falsò dicitur, *hoc est vinum*, quamuis proxima pars sit vinum, si ferè tota residua moles sit aqua, & verè dicitur, quamuis proxima pars sit aqua, si ferè tota residua moles sit vinum: secus est, si tantum dirigatur ad partem proximam, quia si proxima sit vinum, verè dicitur, *hoc est vinum*, & falsò, si proxima pars sit aqua.

DISPUTATIO III.

De forma Sacramenti Eucharistiæ.

DIFFICULTAS I.

*Vtrum Christus eisdem verbis gratias eg-
rit Patri, benedixerit panem & vi-
num, & ea consecrauerit.*

PLVRA apud Euangelistas legimus Christum fecisse, quando Eucharistiam instituit, nempe gratias egisse Deo, benedixisse & fregisse panem, & protulisse verba consecrationis.

Est tamen difficultas circa distinctionem & ordinem harum quatuor actionum.

Conueniunt Theologi, fractionem panis fuisse actionem distinctam ab alijs tribus, vt ex se patet, & ex modo quo vt distincta ab illis refertur ab Euangelistis, deserviant tamen circa alias tres.

Alexand. Durandus. Marfilus. Becanus. Alexander 4 par. quæst 10. memb. 4. art. 2. Durandus in 4. dist. 8. q. 2. Marfilus in 4. q. 6. ar. 1. Becanus cap. 21. q. 3. & Theologi Catechismi Pij V. tit. de Eucharistia, docent, Christum eisdem verbis, quibus consecrauit panem & vinum, eis benedixisse, ita vt benedictio non fuerit distincta à consecratione, quia verba consecrationis panis & vini sunt benedictio eorum; ergo abque fundamento distinguitur benedictio à consecratione. Quod autem prolatio verborum consecrationis sit benedictio, indicare videtur Paulus 1. ad Corinth. 10. illis verbis: *Calix benedictionis, cui benedicimus*, & significare videntur Iustinus in Apologia 2. & Cyprian. de Cæna Domini.

Armacan. Armacanus lib. 9. Quæstionum contra Armenos, c. 5. docet, benedictionem fuisse distinctam à consecratione, non tamen à gratiarum actione; quia Christus gratias egit Deo, (acproinde eam

benedictionem non fuisse panis & vini, sed Dei, quia Deum benedixit, ipsi gratias agendo) quia Lucas cap. 22. & Paulus 1. ad Corinth. 11. pro benedictione, cuius Matthæus & Marcus mentionem faciunt, vtuntur gratiarum actione.

Sotus verò in 4. dist. 11. q. 1. art. 2. Ianfenius in Sotus. sua Concordia 131. Suarez disp. 58. & Valquez *transmissio*. disp. 196. docent, & meritò, gratiarum actionem, *Suarez*. benedictionem & consecrationem fuisse tres *Valquez*. actiones inter se distinctas.

Et in primis, benedictionem panis & vini fuisse actionem distinctam à consecratione, satis indicatur in Tridentino sess. 13. cap. 1. dum dicitur: *Post Trident.* panis vniue benedictionem se suum ipsius Corpus illis præbere, ac suum Sanguinem, discretis ac perspicuis verbis testatur est. quibus Tridentinum significat, Christum post benedictionem panis & vini consecrasse quia verbis ipsius consecrationis testatus est, se illis suum Corpus & Sanguinem præbere. Id quoque indicatur in Euangelio, quia in eo benedictio & consecratio narrantur vt distinctæ; quia Matth. 26. dicitur, *Accipit Iesus panem, & benedixit, fregit, dedit que discipulis suis, & ait: Accipite, & comedite hoc est Corpus meum.* quod etiam vsum Ecclesiæ confirmat, quia Sacerdos imitatione Christi consecraturus, præmittit benedictionem panis & vini antequam consecret. Quamuis ergo consecratio panis & vini etiam sit benedictio eorum, quia consecratione in melius conuertuntur, nihilominus Christus alia etiam benedictione, distincta à consecratione, panem & vinum benedixit alijs verbis, inuocando videlicet Deum super panem, & eis aliquid boni apprecando.

Deinde gratiarum actionem fuisse distinctam à consecratione, indicatur in Euangelio, dum ista narrantur vt distinctæ. Et ratione constat, quia